

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
3 EUROPOS SAJUNGOS PARAMOS SKYRIAUS VEDĖJA
JURGITA PUGAČIAUSKAITĖ-BUTRIMIENĖ

EUROPOS SAJUNGOS REIKALŲ KOORDINAVIMO GRUPĖS PATARĖJA
KRISTINA INDRIOŠIENĖ

KOMANDIRUOTĖS Į POITIERS (PRANCŪZIJA) ATASKAITA

2019-09-27 3PR-103
Vilnius

Komandiruotės tikslas. Dalyvauti š. m. rugsėjo 19-20 d. Poitiers (Prancūzija) vykusiame Nacionalinių kaimo tinklų (NTK) ir Europos kaimo plėtros tinklo (EKPT) surengtame seminare „Tinklaveika: indėlis ruošiantis 2021-2027 BŽŪP“. Susitikimas skirtas įgyvendinamų teritorinių strategijų plėtros ir tarpusavio ryšių analizei, taip pat dalijimuisi valstybių narių patirtimi dėl efektyviausių metodų, skirtų suinteresuotų šalių įtraukimui į tinklaveiką.

Delegacijos sudėtis. Jurgita Pugačiauskaitė-Butrimienė, 3 ES paramos skyriaus vedėja, Kristina Indriošienė, ES reikalų koordinavimo grupės patarėja.

Dalyviai. Europos Komisijos (EK), EKPT, NKT atstovai, kitų Europos Sąjungos institucijų pareigūnai, Europos Sąjungos valstybių atstovai.

Atliktas darbas: Išklausti pranešimai, dalyvauta diskusijose, pristatyta LT situacija rengiantis naujai finansinei perspektyvai po 2020, diskusijose pristatyti atlikti vertinimai susiję su LKT veiklomis, jų rezultatai ir numatomi atlikti veiksmai, bei naujas, nuo birželio 1 d. LT pradėtas taikyti tiesioginio finansavimo mechanizmas.

Helen Williams (EK) pradėjo susitikimą, pažymėdama, kad susitikimo tema - teritorinis bendradarbiavimas, regionines strategijas, projektų pvz., NKT metodai įtraukiant kaimo plėtros dalyvius, socialinius partnerius rengiantis naujai perspektyvai.

Giuseppe Bettoni (Politinės ir geopolitinės geografijos universiteto profesorius, Roma) pranešimas: sienų ES ideologiškai neturi. Problema kyla dėl globalios migracijos į didžiuosius miestus, kaimų tuštėjimo. Stereotipas „miestas vs. kaimas“ nebeefektyvus, jo reikia atsisakyti. Vienintelėje Airijoje kaimo vietovėse gyvena daugiau nei miestuose. Reikia naujos filosofijos. Pvz., skaičiuojant kasdienį patogumą – laiką sugaištą kelionei: jei iki darbo daugiau nei 40 min., vadinasi, gyvenimiškos sąlygomis; 20 min. dar neblogai, bet ne daugiau. Kita regionų / kaimų vertybė – jie formuoja identitetą. Kita vertus, apskritai reikia vengti etikečių. Faktas yra tai, kad kaimo vietovės keičiasi, tai nėra tas pats, apie ką kalbėdavome anksčiau. Bet reikia dar skubiau judėti nuo etikečių, pereinant prie regionų strategijų vystymo, pagrįstų konkrečiau regiono problematika. Žiedinė ekonomika yra sveikintina verslo idėja, tai nėra tik projektas (-ai), jos proveržiui būtina kalbėti apie

teritorinį bendradarbiavimą, nes mes kalbame apie vertės grandinę, pakavimą, bioekonomiką, gamybą. Atokios teritorijos: reikia keisti mąstymą nuo strategavimo, kaip perkelti gyventojus į centrus, į tai, kaip užimti (*occupy*) atokias ir kitas kaimo vietas ir padaryti jas patraukliomis gyvenimo ir darbo sąlygų prasme.

Geroji patirtis: teritorines integruotos strategijos. Apskritojo stalo diskusija, FR ir IT pavyzdžiai.

Italijos Basso Sangro Trigno regiono atstovas. Pristatė regioninės politikos modelį, kurį numato taikyti (*Inner areas*). Esminiai principai: regionai dalyvauja valdyme kartu su nacionaline valdžia, daugiafondė BIVP. Rengia specialias programas, skatinančias jaunimo neemigravimą po mokslų į miestus. Parengtos ir pradėtos įgyvendinti 39 regioninės *daugiasektorės* strategijos. Finansų derinimas buvo sudėtingas, stengėsi vengti principo „kas garsiau šaukia, tas daugiau gauna“, tačiau priversti merus dirbti išvien buvo sunku. Svarbiausia buvo atsitraukti nuo senų klišių ir senos praktikos – galvoti naujai.

Kuriant naujas paradigmas įprastinės paramos schemos nepakanka – reikia fasilitatorių, kurie padeda visuomenei aiškiai pristatyti naujas idėjas, paradigmas, iš mokslinio lygio perkelti jas į suprantamas, tai imlu laikui ir greitai neįvyksta, bet tai sėkmės formulė.

Prancūzijos VVG ir ŽRVVG atstovė pasidalino patirtimi: rengiant dvifondę 2014-2020 strategiją turėjo daug diskusijų su įvairiais vietos dalyviais, taip pat naudojosi *koučingo* paslaugomis. Jos nuomone, kai kada mažiau yra daugiau – svarbiausia, kad strategija būtų jungianti, suderinta su visais, o ne kovos laukas dėl interesų.

J. Grieve (EKPT) pristatė EKPT planus:

- spalio 22 d. – workshop “Partnerių įtraukimas, stebėsenos komitetas, partnerystės sutartis“;
- spalio/lapkritis – Supaprastintas išlaidų apmokėjimas;
- 2020 m. pradžia – BŽŪP po 2020.

Leader renginiai:

- spalio 17 d. - Smart villages;
- 3-4 gruodžio „Leader besikeičiančiame pasaulyje“ (po 2020); jungtinis BIVP renginys (su DJ Mare ir DJ Regio).

Kasia (EKPT) pristatė NKT tyrimo rezultatus: 2014-2020 visoje ES NKT įgyvendino 269 projektus.

David Lamb (EKPT) apžvelgė NKT įvairovę, pristatė sėkmingos tinklaveikos sąlygas (geri santykiai su NKT nariais ir valdymo institucijomis, geras KPP temų įvairovės padengiamumas - įvairių sričių socialiniais partneriais, geri santykiai su Valdymo institucija); NKT biudžetus (LT NKT

biudžetas - procentais trečias didžiausias po FR ir LV). Du NKT daro pasikeitimą darbuotojais dviem savaitėms.

Myles Stufler (EKPT Evaluation Heldesc). Pristatė vykusias ir būsimas veiklas, numatomus renginius. Informavo, kad nusimato workshopai apie ex-ante vertinimą (rugsėji – gruodį).

Antonela Zona (EIP-agri). EIP-agri prioritėtinė kryptis – agroekologija. *Digital strategies* – pateikta kelių puslapių ataskaita apie šių strategijų kūrimo principus (*building blocks*). Apžvelgė vykusias temines grupes (bičių priežiūra, medicininiai, kosmetiniai augalai kaip diversifikacijos galimybė, priešmikrobinų preparatų vartojimo mažinimas, dirvožemio apsauga). Prioritetinės veiklos sritys 2020: AKIS, dirvožemis, tvarus gamtos išteklių vartojimas, vertės grandinė, žiedinė ekonomika.

Darbas grupėse. VN pristatė dabartinę situaciją rengiantis naujam laikotarpiui: dauguma VN panašioje stadijoje – rengia SSGG arba yra baigiamojoje stadijoje. Identifikavo tokius iššūkius NKT: dviejų ramsčių politika viename – daug daugiau dalyvių (*stakeholders*), skirtingi interesai, smarkiai išsiplečia veiklos sričių sąrašas- kyla pavojus „paskęsti dviejose upėse“. Problemos, kurias reikia spręsti, kad tinklai veiktų geriau – būtina formalizuoti, ar aiškiau apibrėžti BŽŪP, NKT veiklos santykį su Horizon 2020, taip pat dauguma VN kaip iššūkį įvardijo bendradarbiavimo, kooperacijos skatinimą tiek tarp ūkininkų, tiek skatinant vertės grandinės kūrimą; taip pat siūlo svarstyti vieno unifikavimo BŽŪP tinklo kūrimą ES lygiu (apjungtų ENRD, EIP-AGRI, kt.).

Kitoje grupėje akcentuota ūkininkų poreikiai – ūkininkams svarbu turėti žemės ūkio žinių centrą vietos lygmeniu, nesvarbu kaip tai vadinti (tinklas, *hub 'as*, kt.) – kad ūkininkas žinotų, kad turi stabilų aktualios informacijos centrą.

Dalis VN iššūkiu, siekiu įvardino poreikį plėsti *stakeholders* sąrašą, neapsiribojat Leader.

Tinklaveika.

Estijos NKT atstovė informavo, kad lapkritį planuojamas Nordic Baltic šalių susitikimas – tema „*Smart villages*“ (Pažangieji kaimai), siekiant išsiaiškinti, koks galimas *Smart village* strategijų santykis su *Leader* strategijomis. Taip pat informavo, kad rengia raštą EK, kuriame siūlo EK ateityje sukurti vienodas *Leader* tarptautinio bendradarbiavimo taisykles. Dabartiniame laikotarpyje Lietuvos ir Latvijos taisyklės griežtesnės nei Estijos, dėl ko VVG bendradarbiavimas tampa itin sudėtingu.

Lenkijos NKT atstovė pasidalino, kad diskutuoja, kokį BIVP modelį taikyti ateityje. Šiame laikotarpyje dvi VVG taiko daugiafondį (ERPF+ESF+EŽŪKPF). Tačiau ERPF projektai, jos nuomone, VVG per sudėtingi, nes didelės apimties, o ESF reglamento reikalavimai labai skirtingi, kas irgi labai apsunkina VVG ir NMA darbą.

Slovakijos valdančiosios institucijos atstovas Viliam Bruženak pasakė, kad svarsto naujame laikotarpyje grįžti prie monofondžio *Leader*. Daugiafondis jiems pasirodė pernelyg sudėtingas dėl

skirtingų finansavimo sąlygų, ypač kalbant apie ESF. Įvardijo problemas – daugiafondis teoriškai labai patrauklus įrankis pareiškėjui, nes užtikrina vienos paraiškos (vieno langelio) principą. Tačiau įgyvendinimo stadijoje, kai vieną projektą administruoja dvi ministerijos ir dvi agentūros, tai tampa komplikauta, pvz., jei viena agentūra kvestionuoja dalį išlaidų, o kita galėtų išmokėti, tačiau be pirmųjų išlaidų negalima patirti antrųjų, projekto įgyvendinimas išąla. Šalys (Suomija, Švedija, Austrija), kurios principingai laikosi vadovaujančiojo fondo (*lead fund*) taisyklės, tokių problemų neturi.

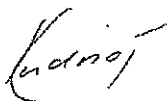
Apibendrinant, renginyje buvo aptariamos aktualios vykdomai veiklai temos, susijusios su pasiruošimu 2021-2027 m. finansavimo perspektyva, susipažinta su kitų VN NKT vykdomos veiklos rezultatais ir tendencijomis ruošiantis naujam laikotarpiui, dalyvauta diskusijose reprezentuojant LKT, susipažinta su aktualiomis naujienomis, kurių žinojimas ES mastu tiesiogiai prisidės prie tikslingo ir efektyvaus NKT tobulinimo, bei naujojo laikotarpio LKT struktūros rengimo ir konstravimo.

Vedėja

Jurgita Pugačiauskaitė-Butrimienė

Patarėja

Kristina Indrišienė